

оподаткування. *Ефективна економіка*: Електронне наукове фахове видання. №8, 2021. URL : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/8_2021/88.pdf.

ІВАЩЕНКО А.В., здобувачка освіти, гр. 136-МОА-Д21

КОЖЕМ'ЯКІНА А.В., здобувачка освіти, гр.101-ПАМЛ-Д21

Науковий керівник – КОЛІСНИКОВ А. В., ст.викладач кафедри правового забезпечення та адміністрування транспортної діяльності

Український державний університет залізничного транспорту

м. Харків, Україна

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ТИМЧАСОВОГО ЗАХИСТУ ТА СТАТУС БІЖЕНЦЯ: СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ

Згідно із даними Управління Верховного комісара ООН у справах біженців через повномасштабне вторгнення Російської Федерації в Україну кількість людей, котрі виїхали за кордон, сягнула вже 5 мільйонів осіб. Тому питання співвідношення правового режиму тимчасового захисту та статусу біженця є вельми актуальними.

1. Основним документом, який регулює питання надання тимчасового захисту, є Директива ЄС 2001/55/ЄС про мінімальні стандарти для надання тимчасового захисту у разі масового напливу переміщених осіб та про заходи, що сприяють збалансованості зусиль між державами-членами щодо прийому таких осіб та відповідальності за наслідки такого прийому, яка була прийнята в ЄС ще 20.07.2001 для забезпечення мінімальних стандартів надання тимчасового захисту у випадках масового напливу переміщених осіб[1]. Після нападу РФ на нашу країну цю Директиву було вперше активовано рішенням Ради ЄС 2022/382 від 04.03.2022 саме для українців [2]. І таке рішення беззаперечно можна назвати безпрецедентним в історії ЄС.

2. Згідно із Директивою 2001/55/ЄС строк тимчасового захисту становить один рік (до 04.03.2023) та двічі може бути автоматично подовжений на шість місяців, якщо не зникнуть причини надання такого захисту, але максимум до одного року (до 04.03.2024). Проте на сьогодні, у зв'язку із продовженням російської збройної агресії Єврокомісія поширила подовження строку ще на рік. Проте слід зазначити, що тимчасовий захист є негайним і тимчасовим заходом, строк його дії є обмеженим, тому цей режим, найскоріше, буде припинено після завершення війни в Україні.

3. Режим тимчасового захисту особа передбачає: а) право на проживання в країні; б) доступ до праці, який можна отримати одразу з моменту звернення за отриманням захисту; в) доступ до житла; г) медичну допомогу; г) соціальну допомогу; д) доступ до освіти дітям та підліткам. При цьому важливо відзначити, що перелічені права надаються особі хоч і на весь період дії тимчасового статусу, але тільки на території держави-члена ЄС, в якому отримано такий статус.

4. На відміну від статусу міжнародного захисту, тимчасовий захист передбачає більш спрощену і швидку процедуру отримання дозволу на перебування в ЄС аж до 3 років і миттєвий доступ до основних прав одразу після отримання цього дозволу – можливість працевлаштування, отримання медичної допомоги, соціальних виплат тощо.

5. Принцип тимчасового захисту передбачає вільний вибір країни, в якій громадянин України бажає скористатися правами тимчасового захисту. Зокрема, громадянин України може заїхати до Європейського Союзу через Польщу, однак податися на тимчасовий захист і отримати відповідний дозвіл на перебування у Німеччині.

6. Питанням правового регулювання біженства присвячена Женевська конвенція про статус біженців 1951 р. [3] і Нью-Йоркський Протокол щодо статусу біженців 1967 р. [4]. За визначенням Женевської

конвенції 1951 року біженцем є будь-яка особа, яка через цілком обґрунтовані побоювання стати жертвою переслідувань за ознакою раси, релігії, громадянства, належності до певної соціальної групи або політичних переконань перебуває за межами країни своєї громадянської належності та не може користуватися захистом цієї країни чи не бажає користуватися таким захистом внаслідок таких побоювань або, не маючи певного громадянства і перебуваючи за межами країни свого колишнього місця проживання в результаті таких подій, не може чи не бажає повернутися до неї внаслідок таких побоювань.

7. Правовий статус біженця – це індивідуальне право, що надається після спеціального адміністративного та юридичного процесу, і визначає, чи є у запитувача обґрунтована небезпека бути переслідуваними через расу, релігію, національність, належність до певної соціальної групи чи політичні переконання. У кожного біженця є зобов'язання перед країною, в якій він перебуває, згідно з якими, зокрема, він повинен дотримуватися законів та розпоряджень цієї країни, а також заходів, які застосовуються для підтримання громадського порядку (стаття 2 Конвенції про статус біженця [3]). Право шукати притулок є основним правом людини, закріпленим і захищеним Конвенцією про статус біженців 1951р. як ключовою частиною міжнародного права.

8. За отриманням статусу біженця може звернутись особа, яка має обґрунтовані побоювання стати жертвою переслідувань за ознаками раси, релігії, громадянства, політичних поглядів, перебуває за межами країни своєї національної належності та не може або не бажає користуватися захистом своєї країни. Крім цього, таке право мають особи, які не мають громадянства, перебувають за межами країни свого колишнього місця проживання в результаті подібних подій та не можуть чи не бажають повернутися до неї внаслідок побоювань переслідування.

9. На відміну від правового режиму тимчасового захисту строк, на який надається статус біженця, є більш тривалим, а припинення війни в Україні не буде автоматичною підставою для його позбавлення.

Статус біженця гарантує право безстрокового проживання на території відповідної держави, а строк, на який видається посвідчення біженця, відрізняється в різних країнах, хоча передбачає право поновлення на аналогічний строк. При цьому статус біженця може бути відкликаний одразу, коли з'являються докази, які вказують на те, що є підстави для його перегляду.

10. Особистий статус біженця визначається законами країни його доміцилія (місця проживання) або (якщо в нього такого немає) – законами країни його проживання. У ст. 12 Конвенції про статус біженця вказано, що права, раніше набуті біженцем і пов'язані з його особистим статусом, зокрема права, які стосуються шлюбу, дотримуватимуться договірними державами після виконання, якщо необхідно, формальностей, які вимагаються законами цієї держави, за умови, що відповідне право є одним з тих прав, які були б визнані законами цієї держави, якби ця особа не стала біженцем.

11. За змістом статус біженця передбачає досить схоже коло прав із режимом тимчасового захисту. Однак, на відміну від тимчасового захисту, особа, яка подала відповідну заяву, протягом 6 місяців не може працевлаштовуватись, поки йде розгляд її заяви, навіть якщо до цього часу особа жила та працювала в цій державі. Більш того, у разі отримання статусу біженця особа зазнає низки обмежень:

- а) неможливість залишити приймаючу країну до моменту отримання статусу;
- б) неможливість повернутися в Україну після отримання статусу;
- в) позбавлення особистих документів;

г) неможливість працевлаштуватися до моменту отримання статусу, а також у разі відмови в його наданні.

Тому особи, які мають на меті отримати доступ до усіх соціальних прав, які пропонують держави ЄС, зазвичай звертаються із заявою про отримання тимчасового захисту. У такому разі всі права та заходи із захисту будуть надані особі негайно, на відміну від заявника на отримання статусу біженця, який зможе скористатись більшою частиною прав тільки після отримання відповідного статусу, а отже, не раніше ніж через кілька місяців.

Список використаних джерел

1. Council Directive 2001/55/EC of 20 July 2001 on minimum standards for giving temporary protection in the event of a mass in flux of displaced persons and on measures promoting a balance of efforts between Member States in receiving such persons and bearing the consequences thereof. EUR-Lex – Access to European Union law – choose your language. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32001L0055> (date of access: 11.10.2022).

2. ІМПЛЕМЕНТАЦІЙНЕ РІШЕННЯ РАДИ (ЄС) 2022/382 від 4 березня 2022 року що встановлює наявність масового напливу переміщених осіб з України у розумінні статті 5 Директиви 2001/55/ЄС та запроваджує тимчасовий захист. Нормативні документи від VOBU – Нормативно-правові акти, листи та роз'яснення державних органів. URL: http://document.vobu.ua/wp-content/uploads/2022/04/Імплементційне_рішення_Ради_ЄС_переклад.pdf (дата звернення: 08.10.2022).

3. Конвенція про статус біженців (укр/рос). Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_011#top (дата звернення: 08.10.2022).

4. Протокол щодо статусу біженців (укр/ рос). Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_363#Text (дата звернення: 08.10.2022).

КАЛИЧЕВА Н.Є., *д. екон. н., професор*

АБРАМЧУК В.С., *магістр*

Український державний університет залізничного транспорту

м. Харків, Україна

РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УДОСКОНАЛЕННІ ДІЯЛЬНОСТІ СКЛАДСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ПІДПРИЄМСТВА

Складське господарство підприємства є однією з найважливіших ланок у створенні матеріально-технічного постачання.

Головними завданнями складського господарства є:

- організація належного зберігання матеріальних цінностей;
- ритмічне обслуговування виробничого процесу;
- відвантаження готової продукції.

Основне завдання управління складським господарством полягає в досягненні високих результатів з мінімальними витратами, а також у ефективному використанні трудових, матеріальних та фінансових ресурсів.

Складське господарство промислового підприємства, як правило, складається з кількох складів, що мають призначення для зберігання матеріалів, які застосовуються у виробництві, а також для зберігання готової продукції, котра призначається надалі для реалізації споживачам. Структура складського господарства також залежить від типу виробництва, характеру його кооперування з іншими підприємствами.